

משפט פלילי סדר הדין הפלילי - עיכוב הליכים	הנחיות היועץ המשפטי לממשלה
טיפול בבקשות לעיכוב הליכים בתיקי תכנון ובניה	תאריך: ב' אייר התשס"א, 25 אפריל 2001 מספר הנחיה: 4.3032 (90.022)

טיפול בבקשות לעיכוב הליכים בתיקי תכנון ובניה

להלן הנחיות לטיפול בבקשות לעיכוב הליכים בעבירות על דיני התכנון והבניה. מובן כי להנחיות אלה יש השלכה גם על הפעלת שיקול הדעת לעניין הגשת כתבי אישום ולעניין חזרה מאישום בתיקים מסוג זה. התובעים בוועדות המקומיות ובוועדות המחוזיות לתכנון ולבניה יתנו איפוא דעתם להנחיות אלה בגיבוש המלצותיהם בנוגע לבקשות לעיכוב הליכים המוגשות באמצעותם:

1. ככלל, אין לעכב הליכים בתיקים של עבירות תכנון ובניה כאשר הבניה או השימוש הבלתי-חוקיים עומדים בעינם.
2. עצם הכשרת הבניה או השימוש - על-ידי קבלת היתר בדיעבד, או הריסת הבניה הבלתי חוקית - לאחר שנפתחו הליכים נגד העבריין, אין בה, כשלעצמה, כדי להצדיק עיכוב ההליכים, שכן אחרת ייפגע מרכיב ההרתעה של ההליכים, שהוא מרכיב מרכזי באכיפה בסוג כזה של עבירות המוניות.
3. כדי להצדיק עיכוב הליכים יש צורך, בדרך-כלל, בשילוב של הכשרת העבירה, בצירוף נסיבות אישיות או נסיבות מקילות של העבירה, מהסוג המצדיק בדרך-כלל עיכוב הליכים, כגון: מחלה של המבקש, נסיבות סוציאליות קשות, עבירה קלה יחסית, אי-מודעות לכך שמדובר בפעולת בניה אסורה, טיפול מייד עם הפניית תשומת-הלב, וכיוצא באלה.
4. במקרה-ביניים, כאשר הבניה או השימוש לא הוכשרו, אך קיימות נסיבות כבדות-משקל, העשויות להצדיק עיכוב ההליכים - ניתן לדחות את מתן ההחלטה בבקשה לפרק זמן סביר שיאפשר הכשרת הבניה או השימוש, ולא לעכב את ההליכים בתנאי של הכשרת הבניה. הליך כזה מחייב בירור מראש עם ועדת התכנון הרלוונטית בדבר קיום אפשרות מעשית וחוקית של הכשרת העבירה, והגשת בקשה מתאימה לבית-המשפט לדחיית הדין.
5. במקרים חריגים ניתן לעכב הליכים גם ללא הכשרת הבניה, בהעדר אפשרות חוקית לעשות כן, כגון, כאשר מדובר במספר נאשמים בגין אותה עבירה (סעיף 208 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה - 1965), והמבקש אינו הנאשם העיקרי, ומתקיימות בו נסיבות אישיות או אחרות מיוחדות המצדיקות עיכוב הליכים.

דוגמא אחרת של מקרה בו התעורר צורך בעיכוב הליכים הוא של קשיש חולה, שלא היה לו פתרון מגורים אחר, ולא היתה אפשרות חוקית להכשרת הבניה. במקרה זה ההליכים עוכבו, תוך הודעה למבקש ולועדה המקומית, כי אין בעיכוב ההליכים כדי לתת לגיטימציה לבניה הבלתי-

חוקית, אלא מדובר, למעשה, בפסק-זמן, כל עוד הקשיש החולה בחיים ומתגורר במבנה, אשר לאחריו יהיה מקום לנקוט הליכים נגד המבנה.

6. יינתן משקל ראוי להמלצת התביעה המקומית לעניין הבקשה לעיכוב ההליכים, אשר ניתנה במסגרת העקרונות שפורטו לעיל. ברור, עם זאת, כי המלצה זו אינה מחייבת את בעל הסמכות להחליט בבקשה לעיכוב ההליכים.

יוזכר לעניין זה, כי לפי הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, אין תובע מקומי רשאי לחזור בו מכתב אישום ללא אישור פרקליט מחוז, לפיכך מקום שהנסיבות העולות מהבקשה לעיכוב הליכים, והתגובה לה, מצדיקות חזרה מאישום, יונחה התובע לעשות כן. במקרה כזה הנחיית המשנה ליועץ המשפטי לממשלה תבוא במקום אישור פרקליט המחוז.

7. גם בבקשות לעיכוב הליכים בתיקי תכנון ובניה תהיה התחשבות בעבר פלילי רלוונטי, היינו בעבירות תכנון ובניה, ועבירות בתחומים קרובים, כגון, רישוי עסקים, הפרת צווים שיפוטיים וכיוצא באלה, לרבות תיקים שנסגרו או עוכבו בהם ההליכים. על-כן, על התביעה המקומית לציין, במסגרת הידוע לה, הליכים ועבירות קודמות. במקרים מתאימים, כאשר קיימת התלבטות לגבי אפשרות של עיכוב הליכים, ובמיוחד כאשר מדובר בבקשות לעיכוב הליכים של קבלנים וחברות בניה, הפרקליט המטפל בפרקליטות המדינה יבקש מהמשטרה, ויצרף לחוות דעתו גליון רישום פלילי.